

page

บ้านเกิดแห่งนี้
ยืนดีให้บริการ

母の待つ里

อาชาตะ จิโร

เขียน

สุริยงวรวิฑูรี สิริวัฒนกุล

แปล

ช่วงนี้เขาว่างทั้งวัน แต่ไม่ได้ทำกิจกรรมอะไรอย่างอื่น
นอกจากอ่านหนังสือและดูโทรทัศน์
- อาชาตะ จิโร

การอ่านดีจากรากเหง้าชีวิต

คำนำสำนักพิมพ์

บ้านเกิด สถานที่ซึ่งชวนให้นึกถึงความทรงจำในวัยเยาว์
ช่วงเวลาแห่งการเรียนรู้และเติบโต ช่วงเวลาที่ได้รับการดูแล
เอาใจใส่และความรักจากครอบครัว แต่บ้านเกิดที่ว่าอาจสงวนไว้
ให้เฉพาะคนที่ต้องจากถิ่นฐานออกมาใช้ชีวิตหรือออกมาทำตาม
ความฝันในเมืองใหญ่ โดยที่พ่อแม่ปู่ย่าตายายยังคงเฝ้ารออยู่ที่
บ้านเกิดในชนบท

ถ้าอย่างนั้นแปลว่าคนที่เกิดและเติบโตในเมืองใหญ่ก็ไม่มี
โอกาสได้มีบ้านเกิดเลยอย่างนั้นหรือ แต่เพราะไม่มีบ้านแสนสงบสุข
ในชนบทให้เฝ้าคิดถึง และไม่มีแก๊งเพื่อนวัยเด็กที่เคยวิ่งเล่น
ด้วยกัน แต่คงไม่ใช่อย่างนั้นหรอก...

เพราะบางทีบ้านเกิดอาจไม่ใช่สถานที่ แต่เป็นผู้คนที่ทำให้
รู้สึกเหมือนถูกโอบกอด และได้รับการยอมรับในแบบที่เป็น คนที่
มอบความรักและความเอาใจใส่ให้โดยไม่มีเงื่อนไข ทำให้ได้พัก
จากความวุ่นวายและความกดดันในเมืองใหญ่ ได้หลบหนีจาก
ความโดดเดี่ยวและเปลี่ยวเหงา กลับไปพบใครบางคนที่มีพร้อมจะ
โอบรับ และทำให้เรากลับมามีพลังในการใช้ชีวิตอีกครั้ง

คำนำผู้แปล

เคยเสียน้ำตาให้ความอาลัยและถวิลหาไหม

ผู้แปลเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนล้วนผ่านอารมณ์ดังว่ามาไม่มากก็น้อย ความรู้สึกห่วงใย ห่วงหา หวนคิดถึง และระลึกถึงบางสิ่งด้วยความเสียดายซึ่งมีส่วนช่วยพุ่มพัก ก่อร่างสร้างฐาน ประกอบกันเป็นอัตติภาวะ (ตัวตน) ให้เราเป็นเราในทุกวันนี้

ผู้แปลเชื่อว่า “ภาวะโหยหาบ้านเกิด” ก็มีแหล่งกำเนิดทางอารมณ์เช่นเดียวกับ “ความคิดถึง”

ขณะแปลผลงานชิ้นเยี่ยมของอาจารย์อาชาตะ จิโร เล่มนี้ ผู้แปลคิดถึงสายใยที่เชื่อมโยงผู้แปลเข้ากับทุกสิ่งที่เคยผ่านเข้ามาในชีวิต ทั้งผู้คน สถานที่ รวมถึงข้าวของแต่ละชิ้น

หากคิดถึงบ้านเกิด ก็ต้องกลับบ้านเกิดให้หายคิดถึง แล้วถ้าคนใช้ชีวิตในเมืองใหญ่ไม่มีบ้านเกิดใดให้กลับไปหา ไร้ญาติขาดมิตร ไม่มีผู้ใดรอคอยให้ไปหาเล่าจะเป็นเช่นไร เช่นนั้นความคิดถึงคงทำร้ายเราได้ไม่น้อย แต่ผู้แปลเชื่อว่าสิ่งใดมีร้ายย่อมมีดี ความคิดถึงสถานที่ที่ไม่มีอยู่แล้ว คิดถึงคนที่ไม่ได้อยู่บนโลกนี้แล้ว ไม่ใช่เรื่องเลวร้ายเท่าไรนัก หากเราเรียนรู้ที่จะอยู่กับความคิดถึงกับลมหายใจในปัจจุบันให้มีความสุข เพราะไม่ว่าใครก็ไม่อาจย้อนกลับไปหาอดีตได้ทั้งสิ้น

เพียงเก็บความสุขในอดีต กอบโกยความอบอุ่นในห้วงเวลา
ดังกล่าว มาเป็นเรียวแรงฝ่าฟันเรื่องเหนียวใจในปัจจุบัน

อนึ่ง ผู้แปลขอขอบคุณบรรณาธิการที่อยากให้ผู้แปล
ลี้มลองงานฝั่งอบอุ่นหัวใจจากญี่ปุ่นบ้าง หลังแปลสืบสวนสอบสวน
อวลกลิ่นความเล็ดมาตลอด แม้วรรณกรรมเรื่องนี้จะเต็มไปด้วย
ภาษาถิ่น ยิ่งกว่านั้นคุณอาชาตะ จิโร ผู้เขียน ยังสรรคำภาษา
ญี่ปุ่นได้ละเอียดละไมดูจพราวใหม่ปักดินเงินดินทอง ไม่แปลก
ที่บทประพันธ์เล่มนี้จะทำให้หัวใจผู้แปลสั่นไหวอย่างไม่เคยเป็น
มาก่อน จนยากให้เป็นนวนิยายชิ้นหึงลำดับต้นๆ ที่เคยอ่านมา
ตลอดชีวิตเลยละครับ

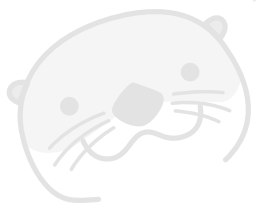
และนั่นก็ทำให้ผู้แปลทำงานแปลอย่างสาหัสสากรรจ์ แม้
หลายคำคุ้นหูและเคยผ่านตาอยู่บ้าง ก็ยังต้องสืบค้นภาษาถิ่นเหนือ
แถบโทโฮกุของญี่ปุ่นอย่างไม่ได้หลับได้นอน งานนี้ผู้แปล
ขอขอบคุณกัลยาณมิตรชาวญี่ปุ่น ที่ช่วยหาเอกสารรวบรวมคำ
และความหมายภาษาถิ่นมาให้ เพื่อให้แปลได้อย่างถูกต้องแม่นยำ
ยิ่งกว่านั้นยังต้องสรรคำให้งามเทียบเท่าภาษาต้นฉบับ ด้วยผู้แปล
อยากให้ผู้อ่านชาวไทยได้ลองลิ้มผลงานชิ้นครูอย่างเต็มอรรถรส

เมื่อแปลจนจบคำสุดท้าย ผู้แปลไม่แปลกใจเลยว่า เหตุใด

ชาวญี่ปุ่นจึงรักนักเขียนท่านนี้มาก

ผู้แปลมันใจเหลือเกินว่า ผู้อ่านชาวไทยจะรักนักเขียนและ
ผลงานเล่มนี้ของเขามากเช่นกัน

ขอให้ทุกความทรงจำและความคิดถึง
เต็มไปด้วยความอึ้งโหมกว่าความเศร้าครับ
สุริยงวรฤทธิ สิริวิวัฒน์กุล

ทดลองอ่าน

สารบัญ

1	มัดสีนางะ โทรุ	1
2	มุโรตะ เซอิจิ	42
3	คำเตือนจากเพื่อนสนิท	77
4	คำแนะนำจากน้องสาว	96
5	ดอกเตอร์โคงะ นัตสึโอะ	112
6	แพפקา	146
7	วันจันทร์แสนเศร้า	169
8	ฝนขจี	182
9	หิ่งห้อย	217
10	ชีวิตเลือนลอย	254
11	วันเทพจูติ	289
12	คืนจันทร์เต็มดวง	319
13	บุปผาบานก่อนกาล	349
14	หิมะสุดท้าย	384
	เกี่ยวกับผู้แปล	422

มัตลีนาอะ โกร

มัตลีนาอะ โกร ยืนอยู่หน้าสถานีฮาฮาโนะมัตลีซาโตะ¹ ทอดสายตามองทิวเขาซับซ้อนที่แต้มแต่งด้วยสีสดจางๆ แพร่ไหม ปักดินทองและท้องฟ้าที่แผ่กว้างสุดลูกหูลูกตา เขาสุดสายลม สดชื่นเข้าเต็มปอด ก่อนถอนหายใจเอาฝุ่นผงแห่งมหานครออก แล้วลึ้มรสชาติซึ่งสัมผัสได้อย่างชัดเจนว่าแตกต่างจากอากาศ สดชื่นในสนามกอล์ฟ

ทั้งที่เป็นช่วงที่เหมาะสมไปไม่เปลี่ยนสี แต่บริเวณ ด้านหน้าสถานีรถไฟกลับซบเซา รถไฟความเร็วสูงสายโทโฮกุ ถูกจองเต็มแล้วทุกที่นั่งทั้งที่เป็นวันธรรมดา การเดินทางอัน ไม่สะดวกสบายที่ต้องเปลี่ยนสายไปขึ้นขบวนรถไฟท้องถิ่นซึ่ง กินเวลากว่าหนึ่งชั่วโมง คงทำให้ผู้คนมาเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยว ขึ้นชื่อแห่งนี้น้อยลง หากไม่มีสถานที่ท่องเที่ยวที่เดินทางเที่ยวเดียว ก็ไปถึงได้ภายในสามชั่วโมง ไม่ว่าสถานที่นั้นจะขึ้นชื่อสักเพียงใด ย่อมหนีไม่พ้นการถูกลืมเช่นนี้

ครอบครัวชาวจีนซึ่งลงจากรถไฟขบวนเดียวกันก้าวขึ้นแท็กซี่

¹ ความหมายตรงตัวคือ บ้านเกิดที่มีแม่รออยู่

ที่จอดรถผู้โดยสารอยู่เพียงคันเดียวไปเสียแล้ว เมื่อพิจารณาจากท่าทางตื่นเต้นของคุณพ่อยิ่งหนุ่ม ก็เดาได้ไม่ยากว่าหลังจากพวกเขาตระเวนไปเยือนสถานที่ท่องเที่ยวอันโด่งดังด้วยบริการรถเช่าจนครบถ้วน ก็คงจะเข้าพักที่บ่อน้ำพุร้อนในละแวกนี้ถึงอย่างนั้นพวกเขาก็ดูจะรู้จักญี่ปุ่นดีไม่น้อย

เขาจุกคิดขึ้นมาได้ว่าต้องโทร.ไปที่บริษัท แม่แจ้งเตือนของโทรศัพท์เครื่องนี้จะเป็นเสียงเตือนของอีเมลแทบทุกครั้ง แต่มัตสึนางะ โทรุ ก็มักตอบกลับด้วยเสียงพูด เพราะเขาเชื่อว่าการตอบด้วยตัวอักษรนั้นยุ่งยากกว่าการพูด

มัตสึนางะบอกเลขานุการไว้ว่าจะกลับบ้านเกิดเพื่อไปร่วมพิธีครบรอบวันตาย แต่ตอนนี้เขากลับรู้สึกผิดที่บอกเหตุผลจริงครึ่งโกหกครึ่งไปแบบนี้

“ช่วงนี้ไม่มีเรื่องเร่งด่วนอะไร ใช้เวลาที่บ้านเกิดให้เต็มที่นะคะ”

การที่ไม่มีทั้งการประชุม การพบลูกค้า และงานกินเลี้ยงตลอดสองวันเรียกได้ว่าเป็นปาฏิหาริย์โดยแท้ ไม่อย่างนั้นเขาคงไม่กล้าตัดสินใจแบบนี้...

“ขอโทษที่ผมต้องขอรับรองฉบับนี้ แต่ระหว่างนี้ผมจะปิดเครื่องเอาไว้นะ พอดีเกรงใจคนรอบข้างนะ และจะเปิดเครื่องอีกทีพรุ่งนี้ตอนบ่าย”

เลขานุการนั่งเฝ้ายามคล้ายกำลังคิดไม่ตกอยู่ครู่หนึ่ง ก่อนเธอ

จะตอบ “รับทราบค่ะ”

ข้ออ้างที่ว่าเกรงใจคนรอบข้างนั้น คงทำให้จินตนาการของเธอโลดแล่นไปไกล ช่างฉลาดหลักแหลมสมคำชื่นชมจากประธานบริษัทคนก่อน

หากเธอรู้ว่านี่คือการกลับบ้านเกิดในรอบ 40 ปีของชายผู้ละทิ้งทั้งบิดามารดาและบ้านเกิดละก็ เธอคงจินตนาการไม่ออกว่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อไป แถมนี่ยังเป็นเรื่องส่วนตัวของประธานขององค์กรขนาดใหญ่ ที่ไปไหนก็มีแต่คนรู้จัก

มัตสึนางะ โทรุ กดปิดโทรศัพท์มือถือ และมุ่งหน้าสู่ป้ายรถประจำทาง

“กำลังจะไปอาอิกาวาบาชิใช่ไหม”

ใช่ครับ ลิ่นเสียงตอบของมัตสึนางะ คนขับก็เพ่งมองเขาไม่วางตา คงเห็นว่ามัตสึนางะไม่น่าใช่คนท้องถิ่น ทั้งยังแตกต่างจากผู้โดยสารทั่วไปเพราะดูไม่คล้ายนักท่องเที่ยวเท่าไร

เชื่อว่ามัตสึนางะไม่คำนึงถึงการแต่งกายให้เหมาะกับการกลับบ้านเกิด แต่เมื่อเอ่ยถึงเสื้อผ้าสำหรับใส่ออกไปข้างนอก มัตสึนางะก็มีตัวเลือกเพียงสองอย่างคือ ชุดสูทหรือไม่ก็ชุดสำหรับเล่นกอล์ฟ แน่نونว่าเขาไม่เคยลังเลที่จะหยิบเสื้อสีขาวมาสวมพร้อมผูกเนกไทสีเรียบ

ที่เขาไม่ได้ขึ้นรถประจำทางมานานแค่ไหนแล้วนะ ทั้งบ้านและที่ทำงานของมัตสึนางะอยู่ใกล้สถานีรถไฟใต้ดิน และนับตั้งแต่

ได้เลื่อนขั้นเป็นผู้บริหารเมื่อหกปีที่แล้ว เขาก็ได้รถยนต์ของบริษัท มาใช้งาน

มัตสึนางะรับตัวมาตามที่คนขับแนะนำ ก่อนหย่อนกายลงบนที่นั่ง หลังกวาดตาอ่านป้ายจึงได้รู้ว่าอาอิกาวาบาชิอยู่ไกลไม่น้อยและค่าโดยสารก็น่าจะแพง

ภายในรถประจำทางมีหญิงชราสองคนซึ่งน่าจะเพิ่งกลับจากโรงพยาบาลกำลังคุยกันเสียงดัง คงเพราะทั้งคู่ตึง บางทีบทสนทนาอาจเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพ แต่ด้วยสำเนียงท้องถิ่นแปร่งๆ มัตสึนางะจึงจับใจความไม่ได้สักกระพริบ ด้วยความที่เขาละทิ้งบิดามารดา รวมถึงบ้านเกิดไปเนิ่นนาน ไม่แปลกที่จะหลงลืมถ้อยคำภาษาบ้านเกิดไปจนสิ้น มัตสึนางะ โทรุ คิด

รถประจำทางคันนี้เชื่อมต่อกับขบวนรถไฟที่จะมาทุก ๆ หนึ่งชั่วโมง หลังจอดรอผู้โดยสารที่ไม่มีวี่แววว่าจะมา รถก็เริ่มเคลื่อนตัวโคลงเคลงอืดอาดประหนึ่งเพิ่งลืมตาตื่น

ร้านอาหารและร้านขายของที่ระลึกตั้งเรียงรายไปตามถนนหน้าสถานีรถไฟ ทว่าส่วนใหญ่ใส่กุญแจไว้และประตูเหล็กก็ม้วนปิดสนิท ดูเหมือนที่นี่จะมีการปรับสภาพภูมิทัศน์ตามท้องถิ่น และอาคารบ้านเรือนมาตั้งแต่สมัยเศรษฐกิจยังเฟื่องฟู แต่ตอนนี้กลับน่าสมเพช สายลมเหนือพัดผ่าน ปลิดข้าวใบโมมิจิ² บนไหล่เขา

² ใบเมเปิ้ลเปลี่ยนสี

กับไปไม่แห่งที่ยังหลงเหลืออยู่ตามกิ่งก้านของต้นไม้ริมถนนให้
ปลิวคว้างกลางอากาศ

หากเอ่ยถึงผู้คน ก็เห็นเพียงชายชราที่กำลังพาสุนัขออกมา
เดินเล่นเท่านั้น เขาคงเลื่องอากาศอันหนาวเหน็บช่วงเช้าและเย็น
และเลือกออกจากบ้านในยามบ่ายที่อบอุ่น

แต่ดูเหมือนว่าชายสูงวัยคนนั้นจะมีอายุใกล้เคียงกับมัตสึนางะ
หากตัวเขาเองเกษียณอายุตามแผนที่วางไว้ มัตสึนางะก็คงใช้ชีวิต
ปั่นป่วนหลังเกษียณอย่างเรียบง่ายไม่ต่างกัน

มัตสึนางะ โทรุ ผุดรอยยิ้มขึ้นขณะทอดสายตามองตาม
ชายชรา กับสุนัขผ่านหน้าต่างรถประจำทาง เขาถึงขนาดเผลอคิดไปว่า
ชายชราอาจเป็นเพื่อนร่วมชั้นที่หนึ่งได้ติดกันช่วงมัธยมต้นหรือไม่ก็
มัธยมปลาย แต่แน่นอนว่าความจริงย่อมไม่มีทางเป็นอย่างนั้น

เมื่อรถแล่นผ่านเมืองขนาดเล็ก เรือสวนไร่นาที่เก็บเกี่ยว
เสร็จแล้วแผ่กว้างสุดลูกหูลูกตา ระหว่างที่รถประจำทางเคลื่อนผ่าน
ป้ายรถประจำทางที่ไม่มีทั้งผู้โดยสารขึ้นและลงไปหลายจุด ทิวทัศน์
ก็เริ่มกว้างใหญ่ขึ้นและบอกเล่าเรื่องราวหลากหลาย

หวนคืนบ้านเกิด ประดับแพรไหมปักดินทอง³ จู๋ๆสำนวน
หนึ่งก็ผุดขึ้นในห้วงความคิด หากนี่เป็นการกลับบ้านเกิดโดยทั่วไป

³ สื่อถึงการออกจากบ้านไปสู่สังคมภายนอก เพื่อได้ดำเนินประสบ
ความสำเร็จในชีวิต แล้วกลับบ้านเกิดด้วยความสง่าผ่าเผย

ก็น่าจะเป็นเช่นสุภาวชนิตนี้

พ่อแม่เคยบอกไว้ว่าอย่ากลับมาจนกว่าจะเป็นเจ้าผู้ครอง
หนึ่งแคว้นหนึ่งปราสาท มีหน้าขำมัตลีนางะยังสาบานกับตนเอง
ไว้ว่าจะไม่กลับมาจนกว่าจะประสบความสำเร็จ แต่ระยะเวลา 40 ปี
ที่ผันผ่านก็เกินกว่าระดับสุภาวชนิตนั้นไปอีกโข

เดิมทีมัตลีนางะ โทรุ ไม่มีแม่เพียงเศษเสี้ยวของความ
ทะเยอทะยาน และเพราะเขาไม่มีแม่แต่เศษเสี้ยวนั้นเลยจริง ๆ
จึงอาจถูกจัดอยู่ในประเภทพนักงานออฟฟิศที่ประหลาด อย่างน้อย
ถ้าเขาแต่งงานมีครอบครัว ก็อาจมีความทะเยอทะยานอยากขึ้นมาบ้าง
ก็ได้ ระหว่างค้นหาคู่ชีวิตในแบบที่ชอบ อายุของมัตลีนางะ
ก็ปาเข้าไป 40 ปีแล้ว ทำยที่สุดเรื่องรัก ๆ ใคร ๆ ก็กลายเป็นความ
ยุ่งยากลำบากใจ กระทั่งอายุล่วงเลยไปถึง 50 ปี มัตลีนางะก็ยก
ขงขายยอมแพ้ไปโดยปริยาย เนื้อแท้แล้วเขาเป็นคนขยันขันแข็ง
หยิบจับอะไรก็ดูคล่องแคล่วไปหมด งานบ้านจึงนับว่าเป็นงานอดิเรก
มากกว่าจะเป็นความทุกข์ทน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ การที่เขา
บอกว่า “ยอมแพ้แล้ว” นั้นอาจจะไม่ใช่เรื่องผิด แต่ก็ไม่ว่าจากกล่าว
ได้ว่าถูกต้องเช่นกัน

เขารู้ดีว่าชายผู้ครองตัวเป็นโสดมักถูกถามถึงทักษะการ
เข้าสังคมเป็นอย่างแรก มากกว่าความรู้ความสามารถ แต่ถึง
อย่างนั้น การประเมินผลงานของฝ่ายบุคคลกลับยุติธรรมเกินคาด
ทั้งที่มัตลีนางะไม่ได้สร้างผลงานยิ่งใหญ่อะไร ทว่าแก่อัศจรรย์การ

บริหารกลับถูกเหวี่ยงเข้าหาเขา โดยที่เขาไม่ทันมีเวลาผันถึงชีวิต
หลังเกษียณอันเวิ้งว้าง

เรื่องนี้อาจอย่างสัญญาซื้อขายล่วงหน้าระหว่างกลุ่มบริษัท
ด้วยกันและการปั่นราคาหุ้นภายในองค์กรถูกเปิดโปงเพิ่มขึ้น
เรื่อย ๆ ทำให้กลุ่มคนยุคเบบี้บูมเมอร์ซึ่งอายุมากกว่าเขาเล็กน้อย
ลาออกจากรางานจนเกลี้ยง และนั่นก็ผลักดันให้มัตสึนางะได้เลื่อน
ตำแหน่งโดยอัตโนมัติ

เขาแทบไม่อยากเชื่อหูตัวเองเมื่อได้ยินคำพูดของผู้ดำรง
ตำแหน่งก่อนหน้าที่เคยพลิกผันผลประโยชน์การให้ฟางตักขึ้นมา
อีกครั้งได้สำเร็จ บอกว่าจะให้มัตสึนางะขึ้นรับตำแหน่งประธาน
บริษัทต่อ จริงอยู่ที่เขายังคงไม่เคยมีแม่เพียงเศษเสี้ยวของความ
ทะเยอทะยานเหมือนเดิม แต่ก็ไร้เหตุผลที่จะปฏิเสธ

หากให้พูดจริงๆ ละก็ นับแต่บริษัทก่อตั้งมาตลอด 120 ปี
ยังไม่เคยมีประธานบริษัทคนไหนครองตำแหน่งโสดเลย ถึงอย่างนั้น
เมื่อลองคำนึงถึงสมัยนิยมแล้ว เรื่องนี้ก็ไม่ได้ผิดธรรมชาติแต่
อย่างใด และระยะหลังมานี้ดูเหมือนว่าจะมีพนักงานบริษัท
จำนวนมากที่ยังไม่แต่งงาน ไม่ว่าจะอายุเท่าไรและเป็นเพศไหน
สถานะยังไม่แต่งงานของเขาจึงได้รับการตอบรับในแง่บวก

พอรถประจำทางแล่นผ่านเนินเขาเตี้ย ปรากฏทะเลสาบ
กว้างใหญ่ที่ดูไม่น่าใช่อ่างเก็บน้ำยูริเมถนนวน ผิวน้ำที่ทอดยาวสะท้อน
สีครามของผืนฟ้า ขณะไล่สายตาตามฝูงหงส์ที่โฉบบินเพราะตกใจ

เงาเหม็นของรถประจำทาง มัดสีนางะ โทรุ พลันคิดว่า นี่เขากลับมาถึงบ้านเกิดที่ลืมเลือนไปแล้วสินะ

ป้ายรถประจำทางอาอิกาวาบาชิตั้งอยู่ตรงเชิงสะพานที่มีลำธารขนาดเล็กสองสายไหลมาบรรจบกันตามชื่อ⁴ การเดินทางจากสถานีรถไฟมาถึงที่นี่ใช้เวลาประมาณ 40 นาที สายธารใสสะอาดขนาดเล็กที่ไม่อาจเรียกได้ว่าเป็นลำธารสายหลักไหลมาบรรจบกันตรงสะพานหินที่มีตะไคร่ปกคลุมซึ่งทอดตัวข้ามไหล่เขาไปยังหมู่บ้านที่อยู่ท่ามกลางหุบเขา

ดูเหมือนหญิงชราที่เพิ่งกลับจากโรงพยาบาลคงอาศัยอยู่ถัดจากนี้ไปอีกไม่ไกล ปานนี้คงกำลังซบซิบเรื่องผู้โดยสารแปลกหน้าที่เพิ่งลงที่ป้ายอาอิกาวาบาชิ

ถนนในหมู่บ้านสายนี้ยังคงเหมือนในอดีต ถนนเชื่อมระหว่างผืนดินกับชายฝั่ง บ้านเรือนเรียงรายกันห่างๆ ดูคล้ายเศษซากของเมืองหน้าด่าน แต่มัดสีนางะกลับไม่เห็นหัวแหวของผู้นคราวยกับทุกชีวิตล้วนล่องล่ไปจนสิ้น

รถบรรทุกขนาดเล็กแล่นข้ามสะพานเข้ามาแล้วชะลอความเร็วประหนึ่งสงสัยใคร่รู้ว่าคนแปลกหน้าคนนี้เป็นใคร ก่อน

⁴ ลือคำว่า “กาวา” ในชื่อสถานที่ “อาอิกาวาบาชิ” หมายถึง แม่น้ำลำธาร

จอตเลยแพ่งกันหิมะของป้ายรถประจำทางไปเล็กน้อย

“โอ นั่นโทจังไม่ใช่หรอ”

เมื่อมัตสึนางะผินหน้าไปตามทิศทางของเสียงเรียก ก็เห็น
ชานาผิวเกรียมแดดจนดำสนิทโผล่ตัวออกมาจากที่นั่งฝั่งคนขับ

มัตสึนางะไม่รู้จะตอบอย่างไรดี “เอ่อ สวัสดีครับ” เขา
ส่งยิ้มเปี่ยมไมตรีกลับไป ถ้าจำไม่ผิดครั้งหนึ่งในอดีตเขาเคยถูก
เรียกว่า “โทจัง” จริงๆ

“ตายละวา โทจังลูกชายคุณมัตสึนางะจริงด้วย เป็นไงมา
ล่ะนี่ ไม่ได้เจอกันเสียนานเลย”

เขาจำชายชราคนนี้ได้ หัวใจของมัตสึนางะเต้นเร็วรัว
เมื่อได้เจอคนเคยรู้จักที่คาดไม่ถึง พอดิคิดว่าทุกคนในหมู่บ้านนี้
ต่างเป็นเหมือนคนในครอบครัว ก็ถึงกับไม่รู้จะตอบอย่างไรดี

“ที่แท้ก็คนที่ขึ้นรถประจำทางมานี่เอง ที่แรกก็นึกว่าไอ้หนุ่ม
แปลกหน้าคนนี้จะให้ไปส่งที่ไหนดหรือเปล่า คิดไปคิดมาก็กลับคล้าย-
คล้ายคลาว่าเคยเห็นหน้าที่ไหนมาก่อน หน้าตาเอ็งนี่เหมือนเดิม
ไม่เปลี่ยนแปลงนะ”

“ผมไม่ได้กลับบ้านมา 40 ปีแล้วละครับ” มัตสึนางะ โทรุ
ตอบกลับด้วยที่ท่าร่าคาญ เขาอึดอัดใจมากกว่าจะสำนึกในน้ำใจ
ของอีกฝ่าย

ชายสูงวัยลอบสังเกตสีหน้าของมัตสึนางะ โทรุ ก่อนจะ
ค่อยๆ ปิดหน้าต่างแล้วเอ่ย

“บ้านนี้คุณแม่ออจอนคอยึดคอยาวหมดแล้ว นั่นซี ผ่านไปตั้ง 40 ปีแล้วเหอ สงสัยโง่งจะลืมทางกลับบ้านไปแล้วมั้ง”

มัตสินะระ โทรุ กวาดตามองไปรอบบริเวณแล้วตอบ

“ดูแปลกตาไปเยอะนะครับ”

“ก็นั่นนี่ซี บ้านหลังเดิมๆ ก็ทรุดโทรมไปหมด ต้นไม้พวกนั้นก็โตขึ้นไม่น้อย ว่าไหมล่ะโง่ง เอ็งเดินขึ้นไปตรงหัวมูมวัดตรงนั้น เดินตรงไปก็เห็นต้นพลับกับบ้านมางาริยะ⁵ เอ็งนั่นละ ถึงตรงนั้นเอ็งน่าจะหนีออก ถึงยังงี้ก็ต้องเป็นลูกชายที่ดีของแม่ บังเกิดเกล้าอะ”

หลังจากชายชราเอ่ยทั้งทำเอาไว้คล้ายต้องการตำหนิเรื่องกตัญญูกตเวที เขาก็ขบถบรรทุกขนาดเล็กลงไป

ถนนทิศเหนือมีภูเขาขนาบ บ้านเรือนของเกษตรกรกระจายตัวเป็นหย่อมๆ อยู่บนเนินลาด เป็นทิวทัศน์แบบชนบทที่ถูกแต่งแต้มด้วยเจดสีแดง เหลือง และเขียว

หนีออกอย่างนั้นหรือ ไม่สิ เขาไม่มีทางหนีออกแน่นอน เมื่อเขาเดินย้อนขึ้นไปตามทางเดินอีกเล็กน้อยก็จะพบวัดในชนบทที่ดูใหญ่โตเกินไปสำหรับที่แบบนี้ ซึ่งคือวัดจิอนอนในนิกายเจดัง⁶

⁵ หนึ่งในบ้านเกษตรกรแบบโบราณของญี่ปุ่น นิยมปลูกเป็นรูปตัว L จึงเรียกบ้านมางาริยะที่แปลว่าบ้านหักมุม

⁶ สายหนึ่งของพุทธศาสนานิกายเซน

แต่มัดสีนางะไม่มีความทรงจำเกี่ยวกับที่นี่แม้แต่หน่อย

กำแพงหินก่อสูงชัน ที่นี่เอาไว้ใช้เป็นสถานที่หลบภัยยามเกิด อุทกภัยหรือเปล่านั้น มัดสีนางะนึก ก่อนมองไปยังทิศใต้ และ เห็นว่ามีท่านบเลียบฝั่งแม่น้ำ ด้านซ้ายขวาเป็นทุ่งนาลุ่มต่ำ

เป็นไปตามคำบอกเล่าของชายสูงวัย เมื่อเลี้ยวตรงหัวมุม กำแพงดินเหนียวแล้วเดินไปตามทางเดินขึ้นเนินสายแคบ เขาก็เจอต้นพลับลูกตกสีแดงจนกิ่งย้อยต่ำราวกับที่ปรากฏในนิทาน *ไอโตริบานาชิ*⁷ ฝั่งตรงข้ามเป็นบ้านแบบมางาเรียะหลังคามุงจาก ดังปรากฏในนิทานโบราณไม่มีผิด

แม้มัดสีนางะ โทรุ จะลืมทุกสิ่งไปหมดแล้ว แต่บ้านหลังนี้น่าจะเป็นสถานที่ที่เขาเกิดและเติบโตมา

แม่ยืนอยู่ข้างทุ่งนาเล็กๆที่เชื่อมกับสวน

“มาแล้วเธอ มาแล้วเธอ กลับมาแล้วเธอเนี่ย”

มัดสีนางะ โทรุ ไม่ได้เตรียมคำพูดไว้ล่วงหน้า หลังจ้องมารดาผู้แก่ชราที่ยืนอยู่ท่ามกลางแสงอาทิตย์ยามบ่าย เขาจึงขยับริมฝีปากเอ่ยว่า “กลับมาแล้วครับ”

⁷นิทานสำหรับเด็ก เรื่องราวระหว่างลิงกับปู ที่ลิงพยายามแลกเมล็ดลูกพลับที่ตนมีกับข้าวปั้นของปู ฝ่ายปูยอมแลก แล้วเอาเมล็ดกลับไปปลูก เมื่อต้นพลับออกลูกสุกปลั่งเป็นสีแดง ลิงก็ปีนขึ้นไปเด็ดกินสบายใจ ปูขอร้องลิงให้โยนลูกพลับมาให้ตนบ้าง ลิงกลับโยนลูกพลับดิบลงมา ทำให้ปูแค้น พาฝูงปูไปหนีลิงถึงในบ้าน

หน้าตาของแม่เป็นแบบนี้เองหรือ อุตส่าห์กล่าวต้อนรับด้วยความยินดีทั้งที่เขาไม่ได้กลับบ้านเกิดเลย 40 ปีแบบนี้คงไม่ผิดตัวแล้ว

ประหนึ่งแม่ร่วงหล่นลงมาจากสวรรค์อย่างไรรายนั้นมัดสีนางะ โทรุ คิด

“ไม่ได้หลงทางใช่ไหม”

“พอดีได้คนที่เผชิญผ่านมาช่วยบอกทางนะครับ”

แม่ยกมือขึ้นป้องตา แล้วหันหน้าไปทางถนนสายเล็กซึ่งทอดตัวลงไปทางทิศใต้

“แม่ไม่รู้ว่ขึ้นรถประจำทางมารอบกี่โมง เลยไม่ได้ไปรับอย่าโกรธแม่เลยหนา”

แม่ถอดหมวกไหมพรมเก่าๆออก แล้วค้อมศีรษะลงต่ำอย่างสุภาพนอบน้อม ด้วยความที่แม่เป็นคนตัวเล็กอยู่แล้ว เมื่อทำแบบนั้นก็ยิ่งดูตัวเล็กไปกันใหญ่ มือที่สวมถุงมือผ้าฝ้ายเบือนโคลนยังคงกำหัวไซเท้าที่เพิ่งชุดออกมาอยู่อย่างนั้น

ท่าทางแม่คงกระวนกระวายไม่น้อย ถึงได้ออกมาที่ทุ่งนาชะเง้อมองถนนในหมู่บ้าน ทั้งที่ตัวเขาไม่ได้ต้องการให้แม่ลงไปรับที่ป้ายรถประจำทางด้วยซ้ำ

แม่ยกหัวไซเท้าขึ้นมาอุ้มราวกับละอายใจแล้วเอ่ย

“อายุอานามก็ปาเข้าไป 86 ปีแล้ว เดินเหินไม่ได้เหมือนใจนึก แม่เลยปล่อยนาแปลงด้านล่างให้คนหนุ่มคนสาวเขาเช่า

รู้สึกผิดต่อพ่อของเอ็งที่ตายไปอยู่เหมือนกัน แต่แค่ปลุกหัวไซเท้า
ปลุกมันไปเรื่อยตรงนี้ พวกเราก็กินได้ไม่หมดแล้ว”

ลำเนียงท้องถื่นที่แม่ใช้เข้าใจง่ายกว่าหญิงชาวบรรพบุรุษ
กับชายชาวนาที่ช่วยบอกทางมาก ไม่แน่ว่าอาจเพราะเขาค้นหูกับ
ลำเนียงเหล่านี้แล้ว หรือไม่ก็เป็นเพราะความห่วยโยของมารดา

“ตายละ จะมามีวินัยกันอยู่ตรงนี้ทำไม เข้าไปข้างในกัน
ก่อนเถอะ”

แม่เข้ามาตามคันทาก่อนควาแซนเขา แผ่นหลังของแม่งอรั่ม
แต่ยังดูแข็งแรงกระปรี้กระเปร่า

“โทรุ เอ็งกินอะไรมาหรือยัง”

“ยังเลยครับ ตอนรอต่อรถก็ลืมกินไปเลย”

แม่คลี่ยิ้มกว้าง แสงแดดและสายลมทำให้เกิดริ้วรอยหยักลึก
เป็นรอยยิ้มของแม่พระที่ปราศจากการปั้นแต่งและความคิดร้าย
แม่เพียงเศษเสี้ยว

“ถ้าอย่างนั้นแม่จะทำซูปฮิตสึมิ^๘ ก็แล้วกัน ของโปรดเอ็งเลยนี่”

มัตสึนางะ โทรุ ไม่รู้เลยว่าอาหารที่ว่าหน้าตาเป็นอย่างไร
แต่แม่กลับบอกว่านั่นเป็นอาหารจานโปรดของเขา

“ฉันผมจะกินแบบไม่เกรงใจเลยละครับ”

^๘ ซุปขึ้นชื่อของจังหวัดอิวาเตะ ฮิตสึมิเป็นคำท้องถิ่น หมายถึงการ
นวดแป้งแล้วฉีกด้วยมือก่อนนำไปต้ม

แม่ดึงแขนเสื้อของเขา

“นี่ ไทรู เลิกใช้คำพูดคำจาสุภาพเหมือนเป็นคนอื่นคนไกล
อย่างนั้นได้แล้ว พูดต่อนอกไปทำงานที่โตเกียวกี่ว่าไปอย่าง แต่
ที่นั่นะคือบ้านเกิดของเอ็ง แล้วแม่ก็เป็นแม่ของเอ็ง”

พูดจบแม่ก็เงยหน้าขึ้น มัดสีนางะ ไทรู เฟลอปโบลแม่
เข้ามาอดโดยไม่ตั้งใจ

เขารู้เพียงว่าบ้านมาริยะเป็นรูปแบบการปลูกสร้างบ้านเรือน
เฉพาะถิ่นแถบนี้ที่ชาวบ้านใช้ชีวิตร่วมกับม้า

ด้านหนึ่งของบ้านหักงอคล้ายทรงตะขอเป็นส่วนของคอกม้า
แต่แน่นอนว่าในยุคปัจจุบันไม่มีการเลี้ยงม้าแล้ว

ส่วนของเรือนหลักกว้างกว่าส่วนคอกม้าค่อนข้างมาก ล้อม
ด้วยระเบียงแคบนอกประตูกันฝน สุดปลายระเบียงมีต้นโดตัน^๑
ที่ตัดแต่งอย่างเป็นระเบียบผลิดอกสีแดงราวกับเปลวเพลิง

ตรงทางเข้าบ้านที่ดูไม่เป็นระเบียบเกินกว่าจะเรียกว่าโถง
ทางเข้ามีป้ายชื่อ “มัดสีนางะ” ติดอยู่

นี่เขาทำอะไรไม่ได้สักอย่างเลยหรือ ถ้าเป็นอย่างนั้นจริง
เหตุใดมัดสีนางะถึงได้หลงลืมบ้านเกิดอันงดงาม มารดาผู้อ่อนโยน
และบ้านที่น่าโหยหาไปจนสิ้นเช่นนี้ ทั้งที่เขาไม่เคยมีความ

^๑ไม้พุ่มใบเล็กขนาดกะทัดรัด ดอกสวยงาม นิยมปลูกประดับสวน

ทะยานอยากในหัวใจแม่เพียงเศษเสี้ยว

มัตสินางะ โทรุ ย่ำเท้าเข้าไปในพื้นที่ที่ยังเป็นผืนดิน
แล้วแหงนหน้ามองเพดานสูงลิ่ว เห็นโครงไม้จำนวนนับไม่ถ้วน
ค้ำยันหลังคามุงจากขนาดมหึมา

“คุณเคยขึ้นมาบ้างหรือยังล่ะโทรุ เออะๆ เข้ามาข้างในเสียสิ
เนื้อตัวจะได้อุ่นๆ”

บ้านที่เขาเกิดและเติบโตใหญ่โตไม่มีอะไรที่ดูแปลกตา มัตสินางะ
โทรุ เดินตามหญิงชราเข้าไปในห้องของเรือนหลัก แสร้งทำเป็น
ไม่ใส่ใจความทรงจำต่อต้านซึ่งไม่ยอมหวนกลับมา

“ออกจะกว้างเกินไปหน่อยสำหรับคนแก่อายุอยู่ลำพัง
แต่บ้านเรือนแถวนี้ไม่ว่าหลังไหนก็เหมือนกันหมดนั่นละ”

ความกว้างขนาดนี้ควรเรียกว่าคฤหาสน์มากกว่าบ้านเรือน
ของชาวบ้านธรรมดา แค่ว่าพื้นที่ของเรือนหลักก็มีขนาดยี่สิบ
เสื่อ¹⁰ แล้ว แถมนยังมีห้องแบบญี่ปุ่นที่ปูเสื่อหาตามิฮอดยาวต่อจาก
พื้นที่ยกสูงตรงทางเข้า

“เป็นยังไงบ้างล่ะ โทรุ ไม่เปลี่ยนไปจากเมื่อก่อนเลยใช่ไหม”

เมื่อครู่แม่บอกว่าบ้านเรือนแถวนี้เหมือนกันแทบทั้งนั้น แต่
แม่คงหมายความว่าหมู่บ้านแห่งนี้กลายเป็นหมู่บ้านที่มีแต่ผู้สูงอายุ
ไปแล้ว และแม่ก็ไม่เปลี่ยนแปลงอะไรภายในบ้านแม่แต่อย่างเดียว

¹⁰ 1 เสื่อมีขนาดประมาณ 1.55 ตารางเมตร

เพื่อให้ลูกชายคนเดียวหวนกลับมาบ้านเมื่อไรก็ได้

คิดได้ถึงตรงนี้ความรู้สึกผิดก็ท่วมท้น เขากระอักกระอ่วนใจจนลังเลที่จะถอดรองเท้า

“ผมนี่มันอกตัญญูสินี”

มัตสินางะ โทรุ พุดแผ่วเบาจนไม่รู้วากำลังขอโทษใครอยู่ สายต่ายังคงเหม่อมองเปลวไฟที่ลุกไหม้อยู่ในเตา

แม่เขยิบมานั่งข้างๆ

“เอ็งไม่ได้เป็นคนแบบนั้นสักหน่อย พ่อเอ็งเรียนจบมหาวิทยาลัยก็เข้าทำงานในบริษัทชั้นนำ แถมยังเลื่อนขั้นขึ้นตำแหน่งสูงสุด การได้เป็นประธานบริษัทก็นับว่าประสบผลสำเร็จในชีวิต ขนาดพ่อเอ็งยังโอ้อวดใครต่อใครอย่างภาคภูมิใจจนลมหายใจสุดท้าย หลังจากที่ผ่านมาขนาดนั้น ก็ดีแล้วละที่ตอนนี้เอ็งไม่ต้องฝืนตัวเองให้กลับบ้าน พ่อกับแม่โชคดีแล้วที่มีลูกอย่างเอ็ง”

ในที่สุดมัตสินางะ โทรุ ก็อดไม่ได้ที่จะยกฝ่ามือขึ้นปิดหน้าสิ่งที่เขาทอดทิ้งไปอย่างไม่ไยดีมีมากเหลือเกิน สิ่งที่เขาส้มเลือนก็มีมากเหลือคณานับ หากเขาใช้ชีวิตอย่างคนตายด้านโดยไม่คำนึงถึงผลกระทบเช่นนี้ ไม่ว่าใครก็คงประสบความสำเร็จได้โดยไม่เกี่ยวกับความพยายามหรือความสามารถด้วยซ้ำ

“อะไรกัน แม่ไม่ได้อยากเห็นลูกชายที่โตเป็นผู้ใหญ่ขนาดนี้นะมันจะสะอึกสะอื้นน้อ ขนาดแม่ยังไม่ร้องไห้เลย เอ้าๆ อย่าร้องเลย โทรุ”

ผ้าเช็ดมือที่ผูกอยู่ข้างเอวแม่อลกรุ่นกลืนแดด

“นี่พ่อเธอ”

มัตลีนาจะ โทรุ จดรูปหน้าหิ้งพระ แล้วเอ่ยถามตัวเอง
เขาจำคนในรูปถ่ายสี่ขาวดำไม่ได้ บนทับหลังห้องพระมี
รูปถ่ายชายหนุ่มในชุดทหาร เรียงต่อจากรูปปู่ตายายและ
เหล่าทวด นั่นคือลุงของเขาที่ตายไปในสงครามหรือเปล่านั้น

ในเมื่อมองอะไรแล้วก็จำไม่ได้สักอย่าง หากเปลี่ยนไป
ใช้ประสาทสัมผัสทางเสียงและกลิ่นล่ะ จะเป็นอย่างไร มัตลีนาจะ
โทรุ ประนมมือ เงี่ยหูฟัง สูดลมหายใจเข้า

เสียงนกขับขาน ฟีนปะทุ และสัญญาณที่บ่งบอกว่าแม่
กำลังย่ำบนเส้นทางตามิ นอกเหนือจากนี้เขาก็ไม่ได้ยินอะไรอีก

กลิ่นดินและผืนป่า กลุ่มควันพวยพุ่งจากเตาถ่าน กลิ่นหอม
จากรูปและบุปผาบูชาพระ หม้อหุงข้าวของแม่ แน่หนอนว่านอกเหนือ
จากนี้ก็ไม่มีอย่างอื่นอีก

“โทรุ มานี่มา คงหิวแย่แล้ว”

ห้องแบบญี่ปุ่นขนาดหกเสื่อกับแปดเสื่อถูกกันแบ่งพื้นที่
ออกเป็นสี่ห้องด้วยบานเลื่อนฟุซุมะ¹¹ กับประตูไม้ สมาชิกใน

¹¹ บานเลื่อนญี่ปุ่นมีหลายแบบ แบบที่เรียกว่าฟุซุมะเป็นบานเลื่อน
กรอบไม้กรุกระดานหนา

ครอบครัวยังไม่ค่อยมีความเป็นส่วนตัวนัก แต่เมื่อถอดจากกันออก พื้นที่นี้จะกลายเป็นห้องโถงขนาดใหญ่เหมาะสำหรับการจัดงานพิธีและการพบปะสังสรรค์

ทั้งที่คิดได้อย่างนั้น แต่บ้านหลังนี้กลับไม่อยู่ในความทรงจำของเขาเลย สมัยที่โทะยังเด็ก บ้านหลายหลังก็วางผังห้องไม่ต่างจากแบบนี้ เช่น โซนินยะโตะ¹² ซึ่งครั้งหนึ่งเคยได้รับความนิยมก่อนโรงแรมจะแพร่หลาย และบ้านพักแบบส่วนตัวที่มีมาก่อนเกสต์เฮาส์ราคาถูกแถวสกีรีสอร์ทและชายหาด

เพราะฉะนั้นอาการโหยหาอดีตจึงไม่ใช่เรื่องแปลกใหม่สำหรับมัดสึนางะ โทะ แต่แน่นอนว่าความรู้สึกโหยหาอดีตนั้นไม่ใช่ความรู้สึกส่วนตัว

ห้องแปดเหลี่ยมหันหน้าไปทางทิศใต้อาจถูกใช้เป็นห้องนั่งเล่นกึ่งกลางคูหา มีช่องสำหรับเตาอิโรริ¹³ พื้นกระดานที่รายล้อมมีเพียงส่วนที่อยู่ติดเตาอิโรริเท่านั้นที่เป็นมันวาว

“มีโทรทัศน์เข้ามาสายหนึ่ง แต่จะเรื่องอะไรก็ช่างเถอะ เอาละมากินข้าวกันดีกว่า”

¹² เรือนพักแรมที่ให้บริการที่พักแก่พ่อค้าแม่ค้าที่เดินทางเป็นหลัก

¹³ เตาเผาโบราณตั้งอยู่กลางบ้าน ใช้ถ่าน มีไว้ทำความร้อนในบ้านและทำอาหาร ปกติจะเป็นหลุมสี่เหลี่ยม มีหินเรียงอยู่บนพื้น เหนือเตามีตะขอแขวนหม้อแบบปรับได้

แม่ยกขามใหญ่ยักษ์ต้มน้ำซุบเมนูโปรดของลูกชายจนเกือบ
ล้นมาให้ ทำทางคงเป็นอาหารท้องถิ่นแถบนี้ ซุบในซามเป็นซุบ
ดังโงะใส่เผือก โกโบ¹⁴ และต้นหอมจำนวนมาก ปรงรสด้วยโชยุ
แม่ปั้นดังโงะแต่ละก้อนด้วยมือตัวเอง

แสงแดดยามบ่ายอันอ่อนโยนส่องลอดบานเลื่อนโซจิ¹⁵
เปลวไฟจากไม้ฟืนก่อความอบอุ่นรอบๆ เตา

“ฮิตสึมิ”

“ใช่จ๊ะ ฮิตสึมิ”

ที่อาหารชนิดนี้มีชื่อเรียกว่าฮิตสึมิ คงตั้งมาจากการที่ใช้
นิ้วตึงแป้งดังโงะมาปั้นเป็นก้อน เมื่อซดเข้าปากคำหนึ่ง กลืน
หอมหวานที่อวลในปากก็ช่วยให้ร่างกายผ่อนคลายได้ไม่น้อย
ไม่ต้องพูดถึงว่าอร่อยหรือไม่อร่อย นี่คือรสชาติที่ช่วยปลดปล่อย
ภาระในหัวใจซึ่งเขาแบกมาจากโตเกียวออกได้ทั้งหมด และปล่อยให้
ให้ลอยลิวสู่สรวงสวรรค์

ทั้งสองเสียบไปครึ่งใหญ่ ขณะกินมือเที่ยงในยามบ่ายคล้อย
แม่ดูทำทางเป็นคนแข็งแรงและเจริญอาหารมากทีเดียว

“แม่ชื่ออะไร”

¹⁴ สมุนไพรยืนต้นในวงศ์ทานตะวัน เป็นผักที่นิยมรับประทานในประเทศญี่ปุ่น

¹⁵ บานเลื่อนแบบใช้กระดาษโปร่งแสงบนโครงขัดตะ

เขาเอ่ยถามเสียงเรียบพลางชดน้ำซุปร้อนๆ เมื่อท้องเริ่ม
สงบลง สมองก็กลับมาแจ่มใสและมีสติมากขึ้น

“ลูกชายบ้านไหนกันมาถามชื่อพ่อแม่แบบนี้”

แม่ยิ้มแล้วตอบ

“เปล่าครับ ใช้ว่าผมจะหลงลืมไปซะหมด แต่เรื่องชื่อนะ—”

“เอ็งเลิกพูดจาตามมารยาทเหมือนเป็นคนอื่นคนไกลแบบนี้
ได้แล้ว”

มัตสึนางะ โทรุ วางตะเกียบลงที่ขอบเตา แล้วเปลี่ยนคำถาม
ใหม่

“งั้น แม่ก็ถือซะว่าลูกชายยกตัณญ์คนนี้ไม่ใช่แค่ทั้งบ้านเกิด
แต่ยังลืมชื่อแม่ตัวเองอีกต่างหาก”

“เฮ้อ” แม่ถอนหายใจคล้ายเอือมระอา เธอใช้ฟันหน้าที่หล่อ
ไปบางซี่เคี้ยวหัวไชเท้าอย่างคล่องแคล่ว

“ไหนลองว่ามาอีกทีซิ”

มัตสึนางะ โทรุ กระแอม แล้วแก้คำพูดใหม่

“ผมใช้ชีวิตตามอำเภอใจตลอด 40 ปี ลืมทั้งชื่อแม่ทั้งบ้าน
หลังนี้ไปหมดสิ้น ช่วยบอกชื่อให้ผมทราบด้วยเถอะครับ”

คราวนี้หญิงชราผงกศีรษะ “อืม”

“ชิโยะ มัตสึนางะ ชิโยะ”

“เขียนด้วยตัวคันจิหรือเปล่านะ”

“ไม่ใช่ เขียนด้วยฮิรางานะ”¹⁶ ถึงตอนเด็กจะเขียนด้วย

คาตากานะก็เถอะ แต่พอได้งานทำที่โรงงานแถวฮานามากิ ก็เป็น
จังหวัดที่ต้องขึ้นทะเบียนสำมะโนครัวพอดี เลยใช้อิรางานะมา
ตั้งแต่นั้น”

“ตั้งแต่เมื่อไหร่หรือครับ”

“นั่นซี น่าจะหนึ่งปีหลังสิ้นสุดสงครามละมัง ต้องขี่ม้าไป
สถานี แถมยังต้องขึ้นรถจักรไอน้ำไปอีก”

เขานับอายุของมารดา ถ้าเธอบอกว่าปีนี้อายุ 86 ปี นั่น
หมายความว่าปี ค.ศ. 1946 แม่ยังเป็นเด็กน้อยอยู่เลย มัตสึนางะ
โทรุ คิดว่าชีวิตแม่ช่างลำบากตรากตรำเหลือเกิน

“ไม่เห็นแอ้งจะบอกว่าอ่อยหรือไม่อ่อยเลย ไม่ต้องเกรงใจ
หรอก”

“อ่อยมากครับ อ่อยจนพุดไม่ออกเลย”

“ได้ยินว่าที่โตเกียวมีแต่ของอ่อยๆ”

“ไม่หรอกครับ”

แม่ตักซุปเพิ่มให้ เมื่อเห็นเขายื่นชามออกไปตรงหน้า

“นี่ โทรุ เลิกคุยเรื่องที่ว่านวยใจเถอะ แค่นี้ได้มีชีวิตอยู่
เห็นหน้าแอ้ง แม่ก็ดีใจมากแล้วละ”

¹⁶ อักษรญี่ปุ่นมีสามแบบ แต่เดิมใช้อักษรจีน (คันจิ) ทั้งหมด
อิรางานะพัฒนามาจากอักษรจีนใช้เขียนคำญี่ปุ่น ส่วนคาตากานะใช้เขียน
คำต่างประเทศ

แม่ทำให้มัดลีนางะ โทรุ ปิดปากสนิท

เสียงนกขับขาน ฟันปะทุ มัดลีนางะ โทรุ คิดว่าตนได้
เดินทางมายังสถานที่ที่ไม่มีใครและไม่มีสิ่งใดเลย

“ทำไมเอ็งถึงไม่หาเมียสักคนล่ะ”

คำถามของแม่ลอดผ่านหน้าต่างเข้ามา การที่ห้องอาบน้ำ
ตั้งอยู่ในสวนหลังบ้านและแยกห่างจากตัวเรือนหลักแบบนี้ คง
เพื่อป้องกันอัครคิภัย

“เรื่องนี้คนโตเกี่ยวไม่มีใครเห็นว่าแปลกสักหน่อย”

“ได้ยินว่าผู้ชายที่นั่นไม่ค่อยแต่งงานกันใช่ไหม”

“ไม่หรอกครับ ไม่ว่าจะชายหรือหญิงก็ครองตัวเป็นโสด
กันทั้งนั้น”

“หา ไม่คิดว่าเห็นแก่ตัวไปหน่อยเหรอ”

อ่างอาบน้ำที่ทำจากไม้ทั้งแผ่นที่เริ่มไม่ค่อยมีให้เห็นตาม
กาลเวลาที่ผันผ่าน แต่ที่บ้านหลังนี้ยังคงใช้อยู่ แม้จะดูแลเป็น
อย่างดี แต่ก็ยังยากที่จะรักษาให้คงอยู่ในสภาพเดิม หากดูจาก
ทักษะการต่อแผ่นไม้เข้าด้วยกันแล้ว ก็ไม่รู้ว่าช่างผู้เฒ่าเหล่านี้
ยังมีชีวิตอยู่ไหม

แม่สูมฟันจุดไฟไว้นอกห้องอาบน้ำ ถ้าเข้าฤดูหนาวแล้วหิมะ
ทับถมขึ้นมาจะทำอย่างไรนะ

“พอแล้วครับ ชักจะร้อนแล้ว”

“ถ้าอย่างนั้นแม่จะเข้าไปอาบน้ำด้วยแล้วกัน”

ว่าไงนะครับ มัตสึนางะ โทรุ ตกใจจนเสียงหลง

“ฮ่าๆ ไม่ต้องตกใจหรอก แม่ล้อเล่นนะ”

แม่หัวเราะอยู่พักใหญ่ จนเขาอดสงสัยไม่ได้ว่ามีอะไรน่าขำขนาดนั้น

จังหวะนั้น เขาได้ยินเสียงฝีเท้าเดินย่ำบนใบไม้แห้งอยู่ด้านนอก ก่อนบานเลื่อนที่วางไว้ไม่ลงล็อกจะถูกเปิดออก

“ไหนบอกว่าล้อเล่นไง”

“ก็ล้อเล่นนั่นละ เข้ามาถูหลังให้หน่อยะ เอ้า ยืนขึ้นสิ”

“ไม่เป็นไรครับ”

“เป็นสิ ถ้าเอ็งเป็นพ่อห่วยเหี้ยมตายนะ หลังก็จะมีแต่ซี่ไคลแบบนี้ละ”

ใบหน้าของแม่หายลับไปในไอน้ำ ได้ยินเพียงเสียงหัวเราะคิกคักที่ดังขึ้นอีกครั้ง

มัตสึนางะ โทรุ ไม่เข้าใจหัวอกของพ่อแม่ แต่ตอนนี้เขาต้องอดทน โอนอ่อนผ่อนตามสิ่งที่แม่ต้องการ

พอเขานั่งลงขัดสมาธิบนแผ่นไม้ไผ่ แม่ก็เริ่มขัดแผ่นหลังเขาด้วยฝ่ามือเปล่า เสียงหัวเราะยังคงดังไม่หยุด

มัตสึนางะ โทรุ หลับตา มือของแม่คือมือที่คอยประคบประหงมลูกรักจนเติบโตใหญ่

“ตายละ ไม่เห็นเหมือนแผ่นหลังของผู้ชายวัยเลยหกสิบ

ลักนิด สงสัยข้าวปลาที่โตเกียจะไม่เหมือนของที่นี่ หรือไม่
ความพิเศษนี้ก็อาจจะเกี่ยวกับการที่เอ็งได้เป็นหรือไม่ได้เป็นประธาน
บริษัทนั่นละ แผ่นหลังนี่ปลั่งปลั่งเชียว”

ความพิเศษที่แม่ว่าคงหมายถึงการที่เขาย้ายหรือคลินิก
เสริมความงามละมั้ง ที่ห้องนั่งเล่นมีโทรทัศน์รุ่นโบราณอยู่เครื่องหนึ่ง
ไม่แปลกที่แม่จะได้รับข้อมูลข่าวสารจากหน้าจอ

มัตสินางะ โทรุ คิดว่า หากแม่หยุดเวลาได้โดยที่ยังรับรู้
ความเป็นไปของโลกใบนี้ได้ทุกอย่าง เธอคงใช้ชีวิตได้อย่างมี
ความสุข

“มาอาบน้ำด้วยกันได้นะครับ”

แม่ชะงักมือ

“ขอบใจนะ แต่เห็นแบบนี้แม่อายุเป็นเหมือนกันน้อ”

แม่ราดน้ำอุ่นลงบนแผ่นหลังลูกชายอย่างแผ่วเบาพร้อมกับ
เขาเป็นสิ่งที่แตกหักได้ ก่อนออกจากห้องอาบน้ำไปเงียบ ๆ
หลังจากนั้นก็มีความเงียบงันตลอดรัตติกาล

“หิวแล้วซี แม่กำลังทำอาหารอยู่พอดี”

“ไม่ต้องรีบร้อนหรอกครับ เดี่ยวผมหาอะไรดื่มสักหน่อย”
ที่มุมหนึ่งของพื้นที่โดมะ¹⁷ มีห้องครัวติดเครื่องทำน้ำร้อน

¹⁷ พื้นที่ภายในบ้านแบบญี่ปุ่น เป็นพื้นดินเปลือย ไม่ปูพื้น

มีหม้อฮางามะ¹⁸ ตั้งอยู่บนเตา กลิ่นข้าวหุงสุกตลบอบอวล

ดูจากทิวทัศน์ที่เห็นตอนทอดสายตาไปนอกหน้าต่างรถประจำทาง นี่คงเป็นข้าวใหม่ไม่ผัดแน่ เขาเคยได้ยินว่าข้าวที่ดีที่สุดคือข้าวที่ได้กินในท้องถื่นนั้นๆ หากเป็นอย่างนั้นจริง ข้าวที่เขา กำลังจะได้กินคงอร่อยจนน่าตกใจ

ขณะจับเหล้าสาเกอุ่นพร้อมหัวไชเท้าดองรมควันเป็นกับแกล้มอยู่ข้างเตา จู่ๆ เขาก็วังงุน จึงเอนตัวลงนอนโดยใช้แขนต่างหมอน นี่เป็นช่วงเวลาที่เขามีความสุขเหลือล้นจริงๆ

เปลวไฟจากฟืนอุ่นกว่าที่คิด ชุตยูกาตะ¹⁹ กับทันเซ็น²⁰ ฎกริดจนเรียบ เสียงข้าวเจ็ดนาฬิกากำลังถ่ายทอดทางโทรทัศน์ เสียงหลอดรังสีแคโทดแว่วกระทบโสต สำหรับมัตสึนางะ โทรุ ไม่ว่าสถานการณ์จะวันออกกลางหรือเหตุการณ์ในประเทศจีน ล้วนไม่ใช่เนื้อหาที่เขาจะปล่อยผ่านได้ ทว่าวันนี้ แค่วันนี้เท่านั้น เรื่องราวเหล่านั้นจะเป็นอย่างไรก็ช่าง

ริมฝีปากมัตสึนางะ โทรุ หนักอึ้งหลังถูกสั่งไม่ให้พูดเรื่องยุ่งยากลำบากใจ หรือก็คือ เขาไม่อาจพูดถึงเรื่องราวของบ้านหลังนี้ และชีวิตความเป็นอยู่ของแม่ จึงไม่มีทางเลือกอื่น นอกจากรอ

¹⁸ หม้อมีปีกสำหรับตั้งบนเตาแบบโบราณ

¹⁹ กีโมโนแบบบาง นิยมใส่ช่วงฤดูร้อน

²⁰ เสื้อคลุมกีโมโน บุเนื้อหนาเพื่อกันหนาว

ตอบคำถามของแม่เท่านั้น ลูกชายที่ไม่ค่อยได้กลับบ้านสบายใจขึ้น
เมื่อคิดว่าบางทีทุกคนก็คงรู้สึกแบบนี้เหมือนกัน

เขาคุ่นชินกับการอยู่ตัวคนเดียวมาแต่ไหนแต่ไร หลีกเลียง
การสังสรรค์หลังเลิกงานมาตั้งแต่สมัยยังหนุ่ม กระทั่งตอนนี้
วันไหนที่ไม่มีงานเลี้ยงรับรองลูกค้าและกินข้าวตอนเย็น เขาจะ
รีบกลับบ้าน แล้วนั่งกินข้าวอยู่หน้าโทรทัศน์

เสียงจากภูเขาแว่วมา หรืออาจจะเป็นเสียงสายลม ทุกครั้ง
ที่ไปไม่แห่งหลุดจากข้อปลิวกระทบบานอามาโดะ²¹ ที่ปิดสนิท ทำให้
มัตสึนางะ โทรุ สะดุ้งตื่นจากการรีบหลับ ทว่าไม่มีเสียงรบกวน
สิ่งเย้ายวนชวนง่วงไมใช่เหล่า แต่เป็นความสงบที่บ้านเกิด

“ของบ้านป่าบ้านดงแบบนี้ ไม่รู้จะถูกปากเอ็งไหม”

สังขารนี้ชักเหลือทน แม่โอดครวญขณะเดินไปมาระหว่าง
พื้นโดมะกับบริเวณข้างเตา ปลาแม่น้ำเสียบไม้ปักอยู่เต็มพื้นที่
หลังเตา

“ปลาอิwanaะ”

“ไม่ใช่ ปลายามาเมะต่างหาก มีฟาร์มเลี้ยงปลาอยู่แถวตีนเขา
สะไข่ของเซโตะ²² ทำงานอยู่ที่นี่ ขากลับเลยแวะเอามาให้”

²¹ แผลงกันนอกประตูหน้าต่าง ติดไว้เพื่อกันฝน ขโมย พายุ และ
ลมหนาว

²² เป็นการเล่นคำพ้องเสียง นอกจากเป็นนามสกุลแล้ว ยังแปลตรงตัว
ได้ว่า บ้านหรือเรือนที่ตั้งอยู่ติดหลังบ้าน

แล้วแต่ละวันแม่ไปซื้อของอย่างไร แถวป้ายรถประจำทาง
ที่อาอิกาวาบาซึกิไม่น่าจะมีร้านค้า

“เอ็งไม่ต้องห่วง รถบรรทุกขายของเข้ามาแถวนี้สัปดาห์
ละครั้ง บางทีแม่ก็ขับรถลงไปซื้อเองบ้าง”

“หา ขับรถเหวอครับ”

“ก็อย่างที่เอ็งรู้นั่นละ เขาห้ามคนแก่ขับรถ ยิ่งเลยเจ็ดสิบ
ไปแล้วก็ให้ไปคีนไบซบซึ่โดยสมัครใจ แต่เรื่องพรรคนี้ก็เป็นแค่
ตรรกะคนเมืองเท่านั้นละ ไปถามใครแถวนี้ก็คงพูดเหมือนกัน
ทั้งนั้น”

จริงอย่างแม่ว่า ดูท่าแม่คงได้ข้อมูลสารพัดจากโทรทัศน์
ทรงกล่องเครื่องนี้แน่นอน อย่างไรก็ตาม แนวคิดการใช้ชีวิตของ
คนเมืองอาจใช้ไม่ได้ทุกพื้นที่ในประเทศ ไม่รู้ว่ารายการโทรทัศน์
ท้องถิ่นได้เพิ่มเติมแนวคิดเช่นนี้ลงไปด้วยหรือไม่

“กระตูกกระเตี้ยชักไม่ไหวแล้ว”

ผักต้มปรุงรสวางเสิร์ฟในจาน ระยะเวลาที่เขาเริ่มหันมาชอบ
อาหารประเภทนี้ แต่จะให้ลงมือทำเองเพื่อกินคนเดียวก็ใช้ที่
ถึงอย่างนั้นก็ไม่อยากซื้อกับข้าวสำเร็จรูปจากร้านสะดวกซื้อ

“โอ เล่นเอาผมพูดไม่ออกเลย”

“ใช่ไหมละ ถึงจะผ่านไป 40 ปีแล้ว แต่รสมือแม่ก็ไม่เปลี่ยน
หรอกเน้อ เอ็งยังจำได้หรือเปล่า”

เขาหยิบขึ้นเปลือกใส่ปาก เปลือกพ่นลมหายใจเพราะรสชาติ

อิมเอมล้าลิก นี่คือรสชาติที่เหล่านารดาหลายชั่วอายุคนส่งต่อให้
คนรุ่นหลัง เป็นรสชาติของบรรดาแม่ผู้ปกป้องรักษาเตาในบ้าน
มากริยะแห่งนี้ มากกว่าจะเป็นรสต้นตำรับจากแม่ของเขา

“เป็นยังงี้บ้าง ไหริ ถูกปากหรือเปล่า”

ไหริไม่ได้ตอบแม่ทันที เขาแหงนหน้ามองเพดานที่ไอควัน
ลอดออกไป

เขารู้สึกว่าบริษัทที่มีส่วนแบ่งทางการตลาดมากที่สุดในญี่ปุ่น
และมีฐานลูกค้าใหญ่ที่สุดในโลกเป็นพวกโลกมากต่ำทรม

“ครับ อร่อยมาก เพิ่งเคยกินของอร่อยขนาดนี้ครั้งแรกเลย”

แม่ถอนหายใจด้วยความโล่งอก

“จะเพิ่งเคยกินครั้งแรกได้อย่างไร เอ็งก็พูดไปเรื่อย เอ้า
เติมสาเกอีกหน่อย กินข้าวอีกเยอะๆ”

ช่างเป็นมือค้ำที่หิวหิวจริงๆ “ขอเพิ่มข้าวอีกครั้ง” มัตสึนางะ
ไหริ ร้องขอโดยไม่แม้แต่จะหยุดคิด

ราตรีนั้นกว้างใหญ่

ไร้ที่สิ้นสุด กว้างเสียจนน่าหวาดหวั่น ดุจลอยล่องเคว้งคว้าง
ไร้จุดหมายในอวกาศ

เสียงจากภูเขาและเสียงเหล่าแมลงเจี๊ยะบลงแล้ว เหลือเพียง
จังหวะชีพจรจากฤทธิ์แอลกอฮอล์ที่สะเทือนไปถึงหมอน

มัตสึนางะ ไหริ ได้เรียนรู้ว่าความสันโดษโดยสมบูรณ์นั้น

ไม่เพียงความทรงจำ แต่รวมถึงความคิดทั้งหมดของเขาด้วย ทั้งสมองและหัวใจล้วนกลวงเปล่า

น้ำหนักรจากฝ่ายที่อัดแน่นทำให้เขาสบายตัว แม้จะไม่เหมือนนมบุผ้าสองชั้นที่เขาใช้จนคุ้นชินอยู่ทุกวัน แต่น้ำหนักนั้นทำให้เขารู้สึกเหมือนมีพลังที่มองไม่เห็นคอยปกป้อง

หากคำคืนเช่นนี้ผันผ่านไปอีกหลายคืน ในที่สุดหิมะก็คงโปรยปรายปกคลุมหมู่บ้านบนภูเขาแห่งนี้

“โอ หนาว หนาวเหลือเกิน ดันไปอาบน้ำเย็นซะได้”

เงาตะคุ่มของแม่กำลังคลานขึ้นเตียงซึ่งอยู่อีกฝั่งของประตูเลื่อนสำหรับกันแบ่งพื้นที่ห้องแบบญี่ปุ่น

“อะไรกัน ทำไมไม่ต้มน้ำล่ะ”

“อ้างที่อาบเสร็จแล้วก็เย็นหมดนั่นละ ผู้หญิงนะไม่ว่าตอนไหนก็ต้องอาบน้ำเย็นตลอด”

นี่ไม่ใช่แค่การคุกคาม แต่ยังเป็นการทารุณกรรมอีกด้วย แต่เมื่อมีผู้ชายให้ปรนนิบัติ พร้อมกับต้องระมัดระวังไฟฟ้าไปด้วย สุดท้ายก็เป็นแบบนี้

“นอนด้วยกันไหม”

ไม่ใช่เรื่องน่าขำลัคนิด เมื่อเขาเห็นว่าร่างเล็กของแม่คู่ตัวบนฟูกแข็ง

“อะไรกัน แม่ถึงขั้นต้องให้ลูกชายอายุปูนนี้มาช่วยกอดให้ความอบอุ่นแล้วหรือ ถ้าได้พ่อเอ็งมาช่วยกอดคงดีไม่น้อย”

ลีนคำ แม่หัวเราะคิกคักเสียงอู้อี้

“เอ็งไม่ต้องเป็นห่วง ใส่ถุงน้ำร้อนเอาไว้แล้ว เดี่ยวเดียว
ก็อุ่น”

มัตสึนางะ โทรุ ใช้เท้าควานหาใต้เครื่องนอน แต่ไม่เจอ
ถุงน้ำร้อนที่ว่า เมื่อฝ่าเท้าสัมผัสบริเวณหน้าท้องหญิงสาวที่ห่อหุ้ม
ด้วยผ้าสักหลาด เขาจึงรู้สึกได้ถึงไออุ่นที่ไม่มากไม่น้อย

“เอ็งนอนไม่หลับหรอ”

“เปล่า แค่ไม่่วงเท่าไร”

“สงสัยเจียบเกินไป เพราะโตเกียวตอนกลางคืนคงครึกครื้น
สินะ”

ห้องนอนในแมนชั่นที่สวมเกราะด้วยคอนกรีตนั้นกล่าวได้ว่า
เจียบสนิท แต่เป็นความเจียบที่ไม่ดีนักแม้อยู่ในห้องปิดสนิท

“ถ้าอย่างนั้นแม่จะเล่านิทานก่อนนอนให้ฟัง ยังจำได้หรือเปล่า
เอ็งชอบอ้อนให้แม่เล่าเรื่องสมัยโบราณให้ฟังก่อนนอนแทบทุกคืน”

เมื่อลูกชายยังสงสัยที่จะตอบ แม่จึงถามขึ้น “เอาไหม”

“เดี๋ยวผมก็เพลอหลับกลางเรื่องพอดี”

“แบบนั้นก็ดีนะสิ ชื่อก็บอกอยู่ว่านิทานก่อนนอน”

“งั้นแม่เล่าให้ผมฟังหน่อย”

มัตสึนางะ โทรุ เลียนแบบน้ำเสียงของแม่ และขอให้เธอ
เล่านิทานก่อนนอนให้ฟัง

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว เรื่องมีอยู่ว่า

เรือนแรมอาถรรพ์นั้นหนาวเหน็บ สายลมพัดหวิวตลิว
เพลานั้นตะวันกำลังชิงพลบ

ขณะท่านไอชู่²³ แห่งอารามจิ้นอินกำลังจะหับบานประตู
หลังสิ้นระฆังหกครั้ง เขาเห็นหญิงชราผมหงอกโพลน ไส้กิมโน
ผ้าไหมงดงามอร่ามตา คงเป็นภรรยาของผู้ใดสักคน ยืนเหม่อที่
หัวมุมสุดปลายถนน ตรงที่มีรูปปั้นท่านโคชิน²⁴ อยู่

ตายละวา ตกใจหมด นี่ท่านเป็นหญิงดูแล้วหรือ หญิง
ที่ออกเรือนไปเป็นสะใภ้ในบ้านมหาเศรษฐีเพิ่งกลับจากการเคารพ
หลมศพเผอิญผ่านมาเห็นจึงร้องทัก ทว่าหญิงชรายังคงเหม่อลอย
ไม่ยอมตอบ และเอาแต่ยืนเหม่อมองบ้านเรือนอาถรรพ์ที่เรียงราย
“เอาเถิด นี่ก็ผ่านมาหลายสิบปี คนที่รู้จักต่างก็ไม่อยู่แล้ว” หญิงชรา
พึมพำกับตัวเอง

คลาดสายตาไม่ทันไร เงาตะคุ่มที่เคยยืนอยู่ข้างรูปปั้น
ท่านโคชินก็เลือนหายไปร่องรอย

เมื่อไปสอบถามผู้คนในเรือนแรม หลายคนบอกว่าเคยเห็น

²³ ภาษาถิ่นบริเวณจังหวัดกุมมะ ตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
ของกรุงโตเกียว เป็นคำเรียกพระภิกษุอาวุโส

²⁴ รูปเคารพจากความเชื่อพื้นบ้าน มีต้นกำเนิดจากลัทธิเต๋า ผสมผสาน
ชินโต พุทธศาสนา และความเชื่อท้องถิ่น

หญิงชราเดินออกไปเวียนมา เอาแต่พึมพำกับตัวเองซ้ำๆ

เหตุนี้ ทุกคนจึงคิดว่าหญิงชราแก่หง่อมจนเลอะเลือนผู้นี้อาจหลงทาง จึงพากันออกตามหา ทั้งหมดครูกันออกจากเรือนแรม ทว่าเมื่อผู้เฒ่าซึ่งอายุมากที่สุดในหมู่บ้านได้ฟังเรื่องราว ก็ผล่นผล่นออกจากบ้าน “หยุดเดี๋ยวนี้” ชายแก่ตะโกนเสียงดัง เขาขัดขวางไม่ให้ผู้คนออกตามหาหญิงชรา “พวกเอ็งหยุดตามหาได้แล้ว” ผู้เฒ่าตะคอกตาขวาง

ที่นั่นะ โทรุ - เอ็งเข้าใจสิ่งที่ชายแก่พูดไหม

ทันทีที่ได้ยินผู้เฒ่าตะคอก ทุกคนในที่นั่นต่างกริรร้องและวิ่งหนี

“ที่ชายแก่สั่งให้เลิกตามหา เพราะหญิงชราคนนั้นคือลูกสาวของเขาที่ถูกวิญญาณลักพาตัวไปตั้งแต่เด็ก แต่ก็เอาเถอะ นี่ไม่ใช่เรื่องน่าสังเวชใจ คนเราไม่ว่าจะแก่ตัวลงสักเท่าไร ก็ไม่หายคิดถึงบ้านเกิดหรอก”

มีมีผู้ใดรู้ว่าหญิงชราโผล่มาจากไหน แล้วหายตัวกลับไปทีใด ปัจจุบันผู้คนแถบนี้ก็ยังรีบกลับบ้าน เพราะหากอยู่โยงจนมืดค่ำ สายลมเย็นพัดหวีดหวิว อาจได้เจอหญิงชราผมขาว จบปริบรูป

“หลับแล้วหรือ โทรุ”

มัตสึนางะ โทรุ ไม่ตอบ

“ถ้าอย่างนั้นก็หลับฝันดีเน้อ”

ประตูเลื่อนที่แง้มไว้เล็กน้อยเพื่อฟังนิทานก่อนนอนเคลื่อนปิด
แผ่วเบา ไม่นานเขาก็ได้ยินเสียงลมหายใจขณะหลับของแม่

วัยรุ่นหนุ่มสาวที่จู่ๆ ก็หายตัวไปเพราะแห่งหน่ายกับการ
ใช้ชีวิตในบ้านป่ามีมาเนิ่นนาน ในยุคยากจนขั้นแค้น มีกระทั่ง
การฆ่าทารกแรกเกิดและการทอดทิ้งคนแก่ เพราะต้องแบ่งสัน
ปันส่วนอาหารที่มีอยู่อย่างจำกัด นิทานเรื่องนี้เชื่อว่าจะมีแต่ความ
เลวร้าย หากคิดว่าบนโลกนี้มีวิญญาณลักพาตัวเด็กไปจริง ย่อม
เป็นเรื่องที่ยอมรับได้ง่ายกว่า แม้วันหนึ่งช่างหน้าอาจได้กลับมา
เจอกันอย่างไม่คาดฝันหรือจะไม่มีวันได้พบกันอีก จึงไม่ใช่เรื่อง
เลวร้ายนักหากคิดว่าเด็กถูกวิญญาณลักพาตัวไป

นี่แม่กำลังบอกเขาเป็นนัยหรือเปล่า แม่อาจตัดสินใจแล้ว
ถึงได้เล่านิทานก่อนนอนให้เขาฟัง อย่างน้อยตอนนี้มัตสินางะ โทรุ
ก็ไม่คิดว่านิทานเล่าขานนี้เป็นเรื่องราวของคนอื่น

หากเด็กที่ถูกลักพาตัวไปแก่ตัวลงแล้วเกิดคิดถึงบ้านขึ้นมา
ทว่าเมื่อตัดสินใจบ้ายหน้ากลับบ้าน วันคืนที่ผันผ่านกลับทับถม
หนาหนัก บดขยี้ความรู้สึกทวนคิดถึงวันวานจนหมดสิ้น ตามด้วย
อาการเลอะเลือน หลงลืมกระทั่งบ้านเกิด ภูเขาและสายธาร
สภาพแวดล้อมของบ้านที่เกิดและเติบโต รวมถึงใบหน้ามารดา
บังเกิดเกล้า

มัตสินางะ โทรุ รู้ดีว่าความกว้างของราตรีซึ่งแผ่ขยายไว้

สิ้นสุดนั้น แท้จริงแล้วคือพื้นที่ว่างเปล่าซึ่งสูญเสียบางสิ่งไป

“กว่าจะได้กลับมาแท้ๆ อยู่แค่คืนเดียวได้ที่ไหนกัน”

แม่ นั่งหลังค่อมอยู่ตรงธรณีประตู มองส่งลูกชาย

“ผมมหาอีกได้ไหม”

“ได้สิ นี่ก็บ้านของเอ็งไม่ใช่หรือไงเล่า แต่จะว่าก็ว่าเถอะ
แม่แก่ปุนนี้แล้ว ไม่รู้จะอยู่ได้อีกกี่ปี”

ของฝากที่แม่เตรียมไว้ให้คือหัวไชเท้าดองที่รมควันข้างเตา
เรียบร้อยกับข้าวเกี่ยวใหม่หนึ่งโช²⁵ พอเขาชมแม่ว่าซูบมีโชะที่กิน
เป็นมื้อเช้าอร่อย หยิงซาก็ห่อมีโชะทำเองกับมือให้เขาห่อใหญ่
กินสามปีก็ไม่หมด

บรรยากาศเช้านี้ตึงเครียด ควันจากเตาไอลเอ้อยกอลดลลย
บนพื้นที่โดมะ

ขบวนซิงกันเซ็นจะออกจากซานซาลาหลังเที่ยง แต่เขา
ทนอยู่ที่นี่ไม่ได้อีกแม่แต่วินาทีเดียว เขาปฏิเสธน้ำใจรถบรรทุก
ขนาดเล็กที่เสนอตัวไปส่งเขาถึงสถานีรถไฟอย่างสุภาพ “ถ้าอย่างนั้น
แม่ส่งตรงนี่เหอ” แม่เอ่ยขึ้น หลังก้มศีรษะจนแผ่นหลังงอจุ่ม

เขาจะพลารถประจำทางที่มาแค่ชั่วโมงละคันไม่ได้เด็ดขาด
มัตสึนางะ โทรุ สะพายกระเป๋าที่บรรจุข้าวของแน่นชนิดที่หัวไหล่

²⁵ หน่วยนับโบราณ 1 โช = 1,800 ลูกบาศก์เซนติเมตร

แล้วยืนกายยืนขึ้น

“นี่ โทรุ อย่าคิดมากเรื่องนิทานที่แม่เล่าให้ฟังเมื่อคืนล่ะ
พอตีแม่เพิ่งนึกขึ้นได้ เลยอยากเล่าให้ฟังเท่านั้นเอง”

เขาโล่งใจขึ้นมาก

“ผมไม่เคยถูกวิญญูณลักพาตัวไปสักหน่อย”

“รู้แล้วๆ ถ้าอย่างนั้นก็สงบปากสงบคำออกเดินทางเสียที”

แม้ว่าจะไรนะ มัตสึนางะ โทรุ ย้อนถาม

“แม่หมายความว่า จะเดินทางก็ระมัดระวังตัวให้ดี ไปตี
มาดีล่ะ”

ช่วงเป็นการบอกลาทั้งดงามเหลือเกิน

“อย่างน้อยเอ็งก็น่าจะไปเคารพหลุมศพพ่อบ้าง”

“ไว้เจอกันอีกนะครับ”

มัตสึนางะ โทรุ ปฏิเสธคำร้องของมารดาครั้งแล้วครั้งเล่า
ในใจคิดหาข้ออ้างต่างๆ นานา เมื่อวานแม่ก็เอ่ยปากบอกให้เขา
ไปเคารพหลุมศพที่อารามจิอนอินหลายครั้ง แต่เขาไม่อยากทำ
อย่างนั้น

“ขอบใจมากที่แวะมาเยี่ยม ไว้มาหาแม่อีกน้อ”

เมื่อได้ยินคำพูดไล่หลัง เขาจึงหันกลับไปดู เห็นแม่นั่งคู่ตัว
จนเล็กจ้อยบนพื้นกระดาน ประสานมือทั้งสองข้างไว้ด้วยกัน

ทิวเขาซ้อนสลับแลดูเป็นสีแดงเข้มยิ่งกว่าเมื่อวาน

สายลมหนาวพัดมาจากทางหลวง ท้องฟ้าเต็มไปด้วยหมู่เมฆ
คล้ายหิมะกำลังจะตก

เขาก้าวขาไม่ออกกรำกับตกอยู่ในห้วงฝัน ทางลงเขาปกคลุม
ด้วยหญ้าแห้งแทบทุกพื้นที่ กระเปาะซึ่งเต็มไปด้วยของฝากจากแม่
หนักอึ้งจนพาให้เดินเซ

เมื่ออย่าทำไปถึงทางเดินเลียบกำแพงดินเหนียวที่ล้อมรอบ
อารามจิอนิน เขาก็เห็นรูปปั้นท่านโคชินปกคลุมด้วยตะไคร่เหมือน
ในนิทานก่อนนอนไม่มีผิด เมื่อวานเขาไม่ทันได้สังเกตเลย

ฉับพลันนั่นเอง ภาพหญิงชราผมขาวยื่นหม้อลอยที่ทางแพร่ง
ก็ผุดวบขึ้นมาในความคิด

แม่เล่าว่าหญิงชราผู้นี้สวมกิโมโนชั้นเลิศ ทั้งที่พึ่งแค่ผ่านๆ
แต่เมื่อลองคิดดู นั่นอาจเป็นหัวใจสำคัญของเรื่องเล่า หรือพวก
คำทาสจะพาตัวหญิงชราไปจากหมู่บ้าน หรือไม่เธอก็เข้าไปกินอยู่
รับใช้เจ้าขุนมูลนายโดยไม่เคยกลับบ้านเกิด ต่อมาเธอได้เลื่อนชั้น
สวมใส่ผ้าไหมเนื้อดีที่ได้รับจากเจ้านาย นั่นอาจเป็นสาเหตุที่
ความรู้สึกอยากกลับไปเยือนบ้านเกิดหมดสิ้นไป ดูเหมือนตำนานนี้
จะเป็นเครื่องเตือนใจว่ากาลเวลายังคงหมุนเวียนไป ไม่ว่าชีวิตจะ
ขึ้นหรือลงก็ตาม

“โอ้ ไทจิง เพิ่งเจอหน้ากันเมื่อวานนี่เอง วันนี้กลับแล้วเธอ”

พระสูงวัยเอ่ยหักจากชั้นบันไดหิน มือยังคงขยับไม้กวาด

กวาดใบไม้ที่ร่วง

มัตสินางะ โทรุ ถอนหายใจ รู้สึกคล้ายจมลงในห้วงฝันอีกครั้ง หลังใช้ความพยายามอย่างหนักหน่วงกว่าจะลืมตาตื่นขึ้นมาได้ในครั้งก่อน

“คนที่ลี้ลวนแก่ตัวลงกันหมด ลูกชายของอาตมาก็ไม่อยากสืบทอดดูแล้ว ให้ตายเถอะ อาตมาถึงกับถ่อสังฆารไปปรึกษาที่อารามหลักโน่น”

เขาไม่ได้ตั้งใจฟัง น้ำเสียงของพระราวกับกำลังตำหนิที่เขาตั้งใจจะกลับโดยไม่แวะเคารพหลุมศพ

“รถประจำทางจะมาแล้ว”

มัตสินางะ โทรุ เดินผ่านหน้าประตูวัด

“ถ้าเป็นชียะสะก็ คงทำความสะอาดหลุมศพด้วยความปิติแน่ๆ”

“ขอตัวก่อนนะครับ รถประจำทางใกล้จะมาแล้ว”

เขาผินหน้ากลับไป โบกมือให้อีกฝ่าย

“ขอบใจที่ผ่านมาทักทายกัน ไว้กลับมาอีกน้อ”

เจ้าอาวาสประนมมือ พลังเอ่ยคำลาเหมือนแม่ไม่มีผิด

ผู้โดยสารบนรถประจำทางเป็นกลุ่มหญิงชราที่ไปโรงพยาบาลเมื่อวาน

เขาคิดในใจว่าไม่น่าเป็นไปได้ แต่หญิงสูงวัยทั้งสองต่างตกตะลึง อ้าปากค้างประหนึ่งจะอุทานว่า “คุณพระคุณเจ้าช่วย”

ทำให้เขาคิดว่านี่คงเป็นเรื่องบังเอิญ

“อรุณสวัสดิ์จ๊ะ”

การเอ่ยทักคนแปลกหน้าเช่นนี้คงเป็นธรรมเนียมปฏิบัติของคนที่นี่ละมั้ง มัดสีนางะ ไทรู ค้อมศีรษะตอบ ก่อนเดินเข้าไปนั่งที่หนึ่งด้านในสุด

ท่านโอซุแห่งอารามจิอนอินประนมมือเป็นเชิงสรงรถประจำทาง หากเงยหน้าขึ้นอีกนิด จะเห็นหลังคามุงจากสูงเด่นเป็นสง่าด้านหลังวัดชัตเจน ลึกๆ แล้วเขาไม่รู้สึกละอะไรเป็นพิเศษที่แน่ๆ ประสบการณ์หนึ่งวันหนึ่งคืนที่ผ่านมาช่างประหลาดล้าหลักฐานเด่นชัดที่ยืนยันว่าเขาไม่ได้ฝันไปคือกระเป๋ที่อัดแน่นด้วยข้าวสาร มิโตะ และผักตอง ซึ่งตอนนี้อยู่ข้างเขา

ทิวทัศน์บ้านเกิดเคลื่อนผ่านไป หรือบางทีอาจเป็นทิวทัศน์ที่เขาเชื่อว่าเป็นบ้านเกิด

เช่นเดียวกับเมื่อวาน รถประจำทางแล่นผ่านป้ายจอดโดยไม่มีผู้โดยสารขึ้นลง

มัดสีนางะ ไทรู กดเปิดโทรศัพท์มือถือ เอ็นหลังพิงเบาๆ โดยสาร

“โยชิโนะจากยูไนเต็การ์ดฟรีเมียมกลับมาดีให้บริการละก่อนอื่นต้องขอภัยในความไม่สะดวก กรุณากรอกหมายเลขทั้งหมดที่ปรากฏบนหน้าบัตรเครดิตของท่านหลังสัญญาณนี้ละ”

สี่หลัก หกหลัก ห้าหลัก เขากดหมายเลขทั้งหมดสิบห้าตัว

ยุ่งยากเสียจริง แต่เมื่อพิจารณาจากความภาคภูมิใจใน“ที่สุดแห่งเอกสิทธิ์” จึงกล่าวได้ว่าเป็นการรักษาความปลอดภัยขั้นพื้นฐาน

“ขอประทานโทษนะค่ะ คุณมัตสึนางะ โทรุ คุณคือเจ้าของบัตรใช้ไหมคะ”

“ใช่ครับ”

“เข้าใจแล้วค่ะ ดิฉันขอทราบวันเดือนปีเกิดได้ไหมคะ”

เธอเว้นจังหวะหลังสิ้นสุดคำตอบของเขาทุกครั้ง คงเป็นการวิเคราะห์การสั่นสะเทือนของคลื่นเสียง

“ขอบพระคุณสำหรับการให้บริการกับทางยูไนเต็ดโฮมทาวน์ในวันนี้นะค่ะ แต่ดูเหมือนคุณเดินทางกลับเร็วอยู่สักหน่อย ไม่ทราบว่าได้รับความไม่สะดวกในเรื่องใดหรือเปล่าคะ”

ในที่สุดบทสนทนาเซ่นนี้ก็เริ่มขึ้น เจ้าหน้าที่หญิงที่ชื่อโยชิโนะดำเนินการได้โดยไม่ขาดตกบกพร่อง สัมกับความภาคภูมิใจใน“ที่สุดแห่งเอกสิทธิ์” ตามที่คาด

“เปล่าหรือครับ ทุกอย่างเยี่ยมมาก ขอบคุณที่เป็นห่วงนะครับ แต่ด้วยเหตุผลส่วนตัวบางอย่าง ผมเลยต้องเดินทางกลับก่อนกำหนด”

“อย่างนี้เอง คุณพอใจในบริการของเราไหมคะ”

“แน่นอนครับ”

“ถ้าอย่างนั้น ตอนนี้เวลา 9.32 น. วันที่ 8 พฤศจิกายน ดิฉันขอจบการให้บริการเพียงเท่านี้”

มัดสีนางะ โทรุ ดันกายขึ้นจากที่นั่ง หากเขาคุยโทรศัพท์ ด้วยเสียงแผ่วเบา คนขับรถประจำทางยอมไม่หันมาตำหนิ และ อีกไม่นานบทสนทนาของเขาก็จะสิ้นสุดลงแล้ว

“ว่าแต่ผมจะขอรีฟิตอีกได้ไหม”

“ด้วยความยินดีค่ะ แต่ตามกฎหมายแล้วจะมีสิ่งที่เราดำเนินการ ให้ตามคำขอไม่ได้ เช่น การเปลี่ยนวิลเลจ และการเปลี่ยนแพเรนธ์”

“นั่นสิครับ เพราะคนเราไม่มีทางมีบ้านเกิดสองที่ และถ้า มีลูกคนไหนบอกว่าไม่ชอบพ่อแม่จนอยากขอเปลี่ยน แบบนั้นคง เห็นแก่ตัวเกินไปหน่อย”

“ใช่ค่ะ เป็นอย่างที่คุณว่ามาจริงๆ แล้วคุณมีกำหนดการ รีฟิตหรือยังคะ”

“ยังครับ ผมยังตัดสินใจเรื่องวันเวลาไม่ได้ ไร่ใกล้ๆ ผมจะ ดัดต่อไปใหม่อีกที”

“รับทราบค่ะ คุณมัดสีนางะ โทรุ ถ้าอย่างนั้นหวังว่าเราจะ ได้ให้บริการคุณอีกนะคะ”

เมื่อกดปุ่มวางสาย ในที่สุดหัวใจของเขาก็สงบลง ทุกอย่าง ดีเกินไป จนไม่รู้ว่าเป็นเรื่องจริงหรือเท็จ

รถแล่นผ่านทะเลสาบซึ่งเต็มไปด้วยฝูงหงส์ มัดสีนางะ โทรุ สงสัยว่าเขาเคยอิมเมจมากขนาดนี้มาก่อนหรือเปล่า ยิ่งอายุ มากขึ้นเท่าไร แทนที่จะรู้ว่าอะไรคือความพอดี แต่กลายเป็นว่า ความไม่รู้จักพอของเขากลับเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ

ใบหน้าทีละท่อนบนหน้าต่างรถประจำทางดูเปี่ยมความสุข
มัดสีนงะ โทรุ นึกเสียใจว่าเหตุใดการกลับบ้านเกิดของเขาช่าง
ดูเหมือนการวิ่งหนีเสียอย่างนั้น

ไม่แน่ว่า คำว่าบ้านเกิดอาจหมายความว่าเช่นนี้ก็ได้

